

ಅತಿಕಾಯ ಕಾಳಗ

[ಸೂಚನೆ :- ಇದು ಹಟ್ಟಿಯಂಗಡಿ ರಾಮ ಭಟ್ಟರು ರಚಿಸಿದ ಅತಿಕಾಯ ಕಾಳಗ ಪ್ರಸಂಗದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದು , ಭಾಗವತರಿಗೆ ಆಡಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ]

[ಪಾತ್ರಗಳು :- ರಾಮ , ಲಕ್ಷ್ಮಣ , ವಿಭೀಷಣ , ಸುಗ್ರೀವ , ಹನುಮಂತ , ಜಾಂಬವ , ಕಪಿಗಳು , ರಾವಣ , ದೂತ , ಅತಿಕಾಯ , ಸಾರಥಿ]

[ವನವಾಸದಲ್ಲಿ ಇರುವ ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಓಲಗ]

ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣ : (ಆದಿ) ರಾಮ ರಾಮ | ದಯಾಸಾರ || ಭೂಮಿಪಾಲಕ | ಭಕ್ತ ವತ್ಸಲ || ಪ ||
ಸಾಕೇತಾಧಿಪ | ನಾದ ದಶರಥ || ನಾ ಕುಮಾರರು | ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣರು || ಮಾತೆ ಕೈಕೆಯ |
ಮಾತಿಗೋಸುಗ || ಈತ ರಾಘವ | ಸೀತೆಯೂ ಸಹ ||

ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣ : (ಏಕ,ಕೋರೆ) ಆಡುತ್ತಾಡುತ್ತಾ ಬಂದ ರಾಮ | ಸಂತೋಷದಿಂದ | ಆಡುತ್ತಾಡುತ್ತಾ
ಬಂದ ರಾಮ || ನೋಡುವರಿಗೆ ದಯ | ಮಾಡುವ ಗುಣನಿಧಿ | ಬೇಡುವರಿಗೆ ಕೈಯೊಳ್ | ನೀಡುತ ವರವ
|| 1 || ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂವಿನಂಥ ಮೈಯ | ಪರಿಮಳಿಸುವ | ಪುಲ್ಲೋಚನ ಮದನನಯ್ಯ || ಕಲ್ಲಾಗಿ
ಮಲಗಿದ | ಹಲೈಯ ಸಲಹಿದ | ಕಲ್ಯಾಣಾಂಗ ರಘು | ವಲ್ಲಭ ರಾಮ || 2 ||

[ರಾಮ-ಲಕ್ಷ್ಮಣರ ಓಲಗ ಮುಗಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ವಿಭೀಷಣ , ಸುಗ್ರೀವ , ಹನುಮಂತ , ಜಾಂಬವ ಮತ್ತು ಕಪಿಗಳು ಬರುತ್ತಾರೆ , ತೈತ್ತೈತ್ತೈತ್ತೈ.....]

ರಾಮ : (ತ್ರಿವುಡೆ-1) ಸತಿಯನರಸುತ ಪೋಗಿ ವಾನರ | ಪತಿಯ ಸಖ್ಯವ ಬೆಳೆಸಿ ಜನಕ ||
ಕ್ಷಿತಿಪನಾತ್ಮಜೆ ಇರುವ ವಾರತೆ | ಅರಿತು ತಾನು ||

[ಹಿಂದಿನ ಕಥೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ ನಂತರ ಇನ್ನೂ ರಕ್ತಸರು ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಏನು ಮಾಡೋಣ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ]

ಕಪಿ-1 : (ಮಟ್ಟಿ-ತತ್ತತ್ಯೈ) ರಾಮ ಪದವ ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ | ಪಾದ ನಂಬಿ ಪೊರಟು ನಾವು || ದೇವ ನಿನ್ನ
ಅಡಿಯೊಳಿಗ | ಸೇವೆ ಮಾಳ್ವೆವು ||

ಕಪಿ-2 : (ಮಟ್ಟಿ-ತತ್ತತ್ಯೈ) ರಾಮ ನಿನ್ನ ಪಾದ ಸೇವೆ | ದೊರಕಿದಿದುವೆ ಭಾಗ್ಯವೆನುತ || ನಿನ್ನ ನಾಮ
ಬಲದೊಳಿಗ | ಖಳರ ವಧಿಪೆನು ||

ರಾಮ : (ಜಂಪೆ-1,2) ಕಾಮಿನೀಮಣಿ ಕೇಳು ರಾಮಚಂದಿರನು ಬಳಿ | ಕಾ ಮಹಾ ಕಪಿಗಳುದ್ದಾಮ ಸಾ
ಹಸವ || ಕಂಡು ತೋಷವನು ಕೈಗೊಂಡು ಮತ್ತವರನುರೆ | ಕೊಂಡಾಡಿದನು ಪ್ರಬಲ ಪಿಂಡರಿವರೆಂದು ||

[ರಾಮನು ಕಪಿಗಳ ಸಾಹಸವನ್ನು ಹೊಗಳುತ್ತಾನೆ]

ಜಾಂಬವ : (ತ್ರಿವುಡೆ-1) ಎನಲು ಜಾಂಬವನೆಂದ ಕೈಮುಗಿ | ದಿನಿತು ಬರಿದೇ ಪೊಗಳಲೇತಕೆ ||
ಚಿನುಮಯನೆ ನಿನ್ನೊಡಲೊಳಿಹುದೀ | ಜಗತಿ ತ್ರಯವು ||

ಹನುಮಂತ : (ಮಟ್ಟಿ) ಪೊಗಳಬಾರದು | ರಾಘವ ದೇವ | ಜಗತಿ ಪಾಲನೇ | ನಿನ್ನ ದಯೆಯಲಿ || ರಘು
ಕುಲೋದ್ಭವ | ನಿನ್ನ ಸೇವೆಯ | ಅಗಲದೆಸೆಗೈವು | ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲಿ ||

ರಾಮ : (ಜಂಪೆ-1,2) ಮೂಗಿನಲಿ ಬೆರಳಿಟ್ಟು ತೂಗಿ ನಿಜ ಮುಕುಟವನು | ರಾಘವನು ರವಿತನಯಗಾಗ
ನಗುತೆಂದ || ಬಲುದಣಿದುದೈ ನಮ್ಮ ಬಲವೆಲ್ಲ ಇಂದಿನಲಿ | ಬಲವಂತ ರಾಕ್ಷಸರ ಗೆಲುವ ಬಗೆಗಾಗಿ ||

ಸುಗ್ರೀವ : (ಜಂಪೆ-1,2) ದೇವ ದೇವೋತ್ತಮನೆ ನಿರುಪಮಿತ ಚಾರಿತ್ರ | ಭಾವ ದೈತ್ಯಾಂತ ಖರ ವಿದ್ವಂಸಿ
ಜಯತು || ಪೇಳಲೇನಿದೆ ನಿನ್ನ ಕಿಂಕರರಿಗೀಪರಿಯ | ಲೀಲೆ ಸಾಕೆನುತ ನಮಿಸಿದರೆಲ್ಲ ಪದದಿ ||

ವಿಭೀಷಣ : (ಏಕ,ಕೋರೆ) ಕುಜನರೆಡೆಯು ಸಲ್ಲ ನಿಜವೆಂದು ಬಂದೆ | ರುಜೆಗಡವಿಯ ಮದ್ದೇ
ರುಜುವಾದುದಿಂದೇ || ಪರನಾದಡೆಯು ಹಿತಕರನೆ ಸುಬಂಧು | ಬರಲಹಿತವು ಬಂಧುಪರನೆ ಕೇಳಿಂದು ||

ರಾಮ : (ಜಂಪೆ-1,2) ಕಷ್ಟಕೊದಗಿಸಿದೆ ಸೌಮಿತ್ರಿ ನಿನ್ನನು ಬರಿದೆ | ರಕ್ತಸರ ಬವರದೊಳು ಪಡೆದೆ ಸಂ
ಕಟವ || ಏನು ಪೊಗಳಿದರಲ್ಲ ಇದುವೆ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ | ವಾಸಿ ಪಂಥದೊಳಾಯ್ತು ಶ್ರಮವೆಂದ ರಾಮ ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : (ಕೇದಾರಗೌಳ-ಅಷ್ಟ) ಎನ್ನ ಕೇಳುವೆಯೆ ಸಂಪನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮ | ನಿನ್ನೊಳರಿಯದೇನಯ್ಯಾ ||
ಕುನ್ನಿಗಳುಪಟಳ ನಿನ್ನೊಳು ಸಲುವುದೇ | ಚೆನ್ನಿಗ ನೀ ಪೇಳಯ್ಯ ||

ರಾಮ : (ಜಂಪೆ-2) ಎಂಬನಿತರೊಳು ತರಣಿ ಅಂಬರವನಿಳಿದ ಅಪ | ರಾಂಬುಧಿಗೆ ಮುಗಿದುವಂ
ದಂಭೋಜನಿಕರ ||

[ಎಲ್ಲರೂ ತೆರಳಿದ ಬಳಿಕ ರಾವಣನ ಓಲಗ]

ರಾವಣ : (ಭಾಮಿನಿ-ಅಬ್ರ) ಬಳಿಕ ಮರುದಿನವಿತ್ತ ರಾವಣ | ನಲಘುತರ ವರಸಿಂಹಪೀಠದಿ | ಕುಳಿತ
ನೊಡ್ಡೊಲಗದಿ ದಿತಿಜರ ಸಭೆಯ ಮಧ್ಯದಲಿ ||

ರಾವಣ : (ತ್ರಿವುಡೆ-2) ಲವನೆ ಕೇಳ್ಕುರ ನರ ಭುಜಂಗಮ | ಭುವನದಲ್ಲಣ ದಶವದನ ಉ ||
ತ್ಸವದೊಳೊಡ್ಡೊಲಗವನಿತ್ತನ | ದೇನ ಬಣ್ಣಿಪೆನು ||

ರಾವಣ : (ತ್ರಿವುಡೆ-2) ಏನನುಸಿರುವೆ ಎನ್ನನುಜೆಯಭಿ | ಮಾನವನು ನೃಪವರನು ಕಳೆಯಲು ||
ದಾನವಿಯು ತಾನೈದಿ ಖರನಾ | ಸ್ಥಾನಕಾಗ ||

ರಾವಣ : (ತ್ರಿವುಡೆ-2) ಉಸಿರಲೀ ವಾರ್ತೆಯನು ಕೇಳು | ತ್ತಸಮ ಬಲರುಗಳೈದಿ ಯುದ್ಧದಿ ||
ಬಿಸಜಸಖ ವಂಶಜನ ಬಾಣದಿ | ವಸುಧೆಯೊಳಗೆ ||

[ದೂತನ ಪ್ರವೇಶ]

ದೂತ : (ಭಾಮಿನಿ) ಓಲಗದೊಳಿರುತಿರಲು ರಾವಣ | ನಾಳುಗಳು ಪದಕೆರಗಿ ನಡುಗುತ || ಕಾಳಗದ
ಪರಿಗಳನು ಪೇಳ್ಕುರು | ಖೂಳನೊಡನೆ ||

ದೂತ : (ಮುಖಾರಿ-ಏಕ) ಖಳರಾಯ ಲಾಲಿಸೈ ಬಿನ್ನಪವ | ಮಹಾನುಭಾವ | ಖಳರಾಯ ಲಾಲಿಸೈ
ಬಿನ್ನಪವ || ಮೊದಲು ಕಳುಹಿದ ಭಟರನೆಲ್ಲ | ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ | ಸದೆದು ಸಾಹಸವ ತೋರ್ದರೆಲ್ಲ ||
ಕದನಕಲಿಗಳನು | ಸದೆದಾವಾನರ | ರೆದೆಗೆಡಿಸಿದರೆಂ | ಬುದು ಹರಿದುದು ಲೋ || ಕದ ಜನರಿದಿರಲಿ |
ಸುದಯನೆ ಮುಂದ | ಭೃದಯವ ಕಾಣೆನು | ಬೆದರಿದರೆಲ್ಲ ||

ದೂತ : (ಮುಖಾರಿ-ಏಕ) ಎತ್ತ ನೋಡಿದಡತ್ತ ಬಂದು | ಕಪಿಗಳ ಸೇನೆ | ಮುತ್ತಿದೆ ನಗರವ ಮತ್ತಿಂದು ||
ಚಿತ್ತವಿಸೈ ಬಲು | ಮತ್ತ ಗಜಂಗಳ | ಮೊತ್ತವನುರೆ ಮುಂ | ದೊತ್ತುತ ಬರುತಿರ || ಲುತ್ತಮ ಹಯಗಳ | ಪತ್ತಿ
ಸಮೂಹವ | ನೊತ್ತರಿಸುತ ಸದೆ | ವುತ್ತು ಗೆಲಿದರು ||

ದೂತ : (ಭಾಮಿನಿ) ಕಲಹದಲಿ ದೇವಾಂತಕಾದಿಗ | ಳಳಿದ ವತ್ತಾಂತವನು ಬಂದಾ || ಖಳತಿಲಕ
ಗರುಹಿದರು ಚಾರಕರಧಿಕ ಭೀತಿಯಲಿ ||

[ದೂತ ತೆರಳಿದ ನಂತರ]

ರಾವಣ : (ಭಾಮಿನಿ-ಅಬ್ರ) ಪೊಡವಿಧರಸುತೆ ಕೇಳುಚಾರರ | ನುಡಿಯ ಕೇಳುತ ರಾವಣನು ಕೆಂ ||
ಗಿಡಿಗಳನು ಕಂಗಳಲಿ ಸೂಸುತ್ತಾಡನುರೆಕಚ್ಚಿ || ಝಡಿದು ಖಡುಗವ ಹೂಂಕರಿಸುತಡಿ | ಗಡಿಗೆ
ವೀರಾವೇಶದಿಂದಲಿ || ಕಡೆಯ ಬೈರವನಂತೆ ಖತಿಯನು ತಾಳುತಿಂತೆಂದ ||

ರಾವಣ : (ತ್ರಿವುಡೆ-2) ಕುರಿಗೆ ಹೆಬ್ಬಲಿಯಂಜುವುದೆ ಫಡ | ನರರು ವಾನರರಾರ್ಭಟೆಗೆ ತಾ || ನರರೆ
ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟುವನೆ ಸಾಹಸ | ದಿರವನೀಗ ||

ರಾವಣ : (ತ್ರಿವುಡೆ-2) ತೋರುವೆನು ಕಪಿಕಟಕದಸುಗಳ | ಹೀರುವೆನು ಖರವೈರಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ || ರಾರುಭಟೆಗಳ
ನಿಲಿಸುವೆನು ರಣ | ಧಾರಿಣಿಯೊಳು ||

ರಾವಣ : (ತ್ರಿವುಡೆ-2) ಇಂದು ರಾಮನ ರಣದಿ ಕೆಡಹದೆ | ಹಿಂದು ಮುಂದಾನಾದೆನಾದಡೆ || ತಂದೆ
ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಜನಿಸಿದ | ಕಂದನಲ್ಲ ||

ರಾವಣ : (ತ್ರಿವುಡೆ-2) ಎನುತ ಕೊನೆಮೀಸೆಗಳ ತಿರುಹುತ | ಧನುಜಪತಿ ನಿಂದಿರಲು ಕಾಣ ||
ತ್ತನಘಮತಿಯತಿಕಾಯ ನಗುತೆಂ | ದನು ಪಿತಂಗೆ ||

[ಅತಿಕಾಯನ ಪ್ರವೇಶ]

ಅತಿಕಾಯ : (ಕಾಪಿ-ಅಷ್ಟ) ಏತಕೆ ಮರುಳಾದೆ ತಾತ | ರಘು | ನಾಥನೊಳ್ ಕಲಹವೆ ಲೋಕ ವಿಖ್ಯಾತ ||
ಏತಕೆ || ಪ || ಸಕಲ ಲೋಕೈಕ ನಾಯಕನು | ಸರ್ವಾ | ತ್ಮಕನು ಸರ್ವರ ರಕ್ಷಿಸುವ ದೈವನವನು ||
ಮುಕುತಿದಾಯಕನು ಶಾಶ್ವತನು | ನಿನ್ನ | ಯುಕುತಿ ನಡೆಯದಾದಿವಸ್ತು ರಾಘವನು || ಏತಕೆ ||

ಅತಿಕಾಯ : (ಕಾಪಿ-ಅಷ್ಟ) ಇರಿತಕಂಬರವಳುಕುವುದೆ | ನೊರ | ಜುರುಬಿದಡಗ್ಗಿಗೆ ನೋವು ತಾಗುವುದೆ ||
ಇರುವೆ ಕಚ್ಚಿದರೆ ಬೆಚ್ಚುವುದೆ | ಸುರ | ಗಿರಿಯು ನಿನ್ನಧಟು ರಾಘವನೊಳೊಪ್ಪುವುದೆ || ಏತಕೆ ||

ಅತಿಕಾಯ : (ಕಾಪಿ-ಅಷ್ಟ) ಕಡುಗಲಿ ಖರನೆಲ್ಲಿ ಪೋದ | ಹಿಂದೆ | ಅಡವಿಯೊಳ್ ವೀರಾಧಿವೀರನೇನಾದ ||
ಬಿದದೆ ಯೋಚಿಸಿ ನೀನೇ ನೋಡು | ಜಗ | ದೊಡೆಯ ರಾಮನ ಕಣಕಲು ಬಂತು ಕೇಡು || ಏತಕೆ ||

ಅತಿಕಾಯ : (ಭಾಮಿನಿ) ಸೀತೆಯನು ರಘುವರನಿಗಿತ್ತನು | ಜಾತನಾದ ವಿಭೀಷಣನ ಸಂ || ಪ್ರೀತಿಯಲಿ
ಕರೆತಂದು ರಾಜ್ಯವನಾಳುವುದು ಸುಖದಿ ||

ರಾವಣ : (ಭಾಮಿನಿ-ಅಬ್ರ) ನೀತಿಯೆಂದತಿ ಕಾಯನುಸಿರಿದ | ರೀತಿಯನು ಕೇಳುತ್ತ ಕೈಕಸೆ ||
ಜಾತನತಿಖತಿಗೊಂಡು ನುಡಿದನು ಮಗನಿಗುತ್ತರವ ||

ರಾವಣ : (ಭೈರವಿ-ಏಕ) ಅತಿಕಾಯನೆ ನೀ ಕೇಳು | ರಿಪು | ಮಥನಕೆ ಪೋಪಡೆ ಪೇಳು || ಕಥನದ ಮಾತಂತಿರಲಿ | ಪಶು | ಪತಿಯಾಹವಕಯ್ಯರಲಿ ||

ರಾವಣ : (ಭೈರವಿ-ಏಕ) ಕೊಡೆ ರಾಮಗೆ ಸೀತೆಯನು | ನಿಲು | ಗಡೆಯಿದು ತೊಟ್ಟು ಛಲವನು || ಬಿಡುವವನೇ ತಾನೆಂದು | ನೆಲ | ನೊಡೆಯಲು ಕೂಗಿದನಂದು ||

ಅತಿಕಾಯ : (ಜಂಪೆ-1,2) ಅಹುದು ಮತ್ತೇನಾರ ಚಿತ್ತದಲಿ ಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂ | ಡಿಹುದನವರೇ ಬಲ್ಲರೆನುತ || ಸಹಜ ವೈಷ್ಣವರೆರೆಯನತಿಕಾಯ ನುಬ್ಬಿ ಸ | ನ್ನಿಹಿತನಾದನು ಸಮರಕಂದು ||

ಅತಿಕಾಯ : (ಜಂಪೆ-2) ಜೀಯ ತಾ ಸಂಗರಕೆ ವೀಳೆಯವನೆನುತಲತಿ | ಕಾಯನುಸಿರಲ್ಕೆ ರಾಕ್ಷಸರ ||

ರಾವಣ : (ಜಂಪೆ-2) ರಾಯನಾತನಿಗೆ ಪೊಂಬಟ್ಟಲಲಿ ವೀಳ್ಯವನು | ಪ್ರೀಯದಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿದನು ||

[ರಾವಣನು ಮಗನಿಗೆ ವೀಳ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಸಾರಥಿ[ಹಾಸ್ಯ] ಬರುತ್ತಾನೆ , ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಆಕಳಿಸುವುದು , ವೀಳ್ಯಕೊಡುವಾಗ ಮತ್ತು ಏನಾದರೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತನ್ನು ಆಡುವಾಗ ಸೀನುವುದು ಮುಂತಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಾನೆ , ರಾವಣನು ವೀಳ್ಯ ಕೊಟ್ಟು ತೆರಳುತ್ತಾನೆ]

ಅತಿಕಾಯ : (ಜಂಪೆ-1,2) ತರಿಸಿ ತುಲಸಿಯ ದಂಡೆಗಳ ಕೊರಳೊಳಾಂತೂರ್ಧ್ವ | ವರ ತ್ರಿಪುಂದ್ರವ ಪಣೆಗೆ ರಚಿಸಿ || ಸರಸದಿಂ ಮಾತೆಯಡಿಗರೆಗಿ ಮಣಿರಥವೇರಿ | ಪೊರಟನತಿಕಾಯನಾಹವಕೆ ||

[ಅತಿಕಾಯನು ಸಿಂಹಾಸನ ಏರಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ , ಸಾರಥಿಯು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕುಳಿತು ರಥ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ , ನಡುವೆ ಸಾರಥಿಯನ್ನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಿಸಿ]

ಅತಿಕಾಯ : (ಜಂಪೆ-1,2) ಬನ್ನಿರೈ ಸಂಸಾರ ಶರಥಿಯನು ದಾಟುವರು | ಬನ್ನಿರೈ ಮೋಕ್ಷಕಾಂಕ್ಷಿಗಳು || ಬನ್ನಿರೈ ಬಹಳ ಪದವಿಯನು ಬಯಸುವ ಸುಭಟ | ರೆನ್ನೊಡನೆ ನೀವೆನುತ ಕರೆದೆ ||

[ಇಬ್ಬರೂ ತೆರಳಿದ ನಂತರ , ಮುಂದಿನ ಪದ್ಯಕ್ಕೆ ಕವಿಗಳ ಸಹಿತ ರಾಮನ ಕಡೆಯವರ ಪ್ರವೇಶ]

ರಾಮ : (ಕಂದ) ಬೆಟ್ಟವೆ ಹರಿತಹುದೆನಲೆ | ಬೃಟ್ಟುತ ಕಪಿಬಲವನಯ್ವಿ ಬೃಹ ಪಟುಭಟರಂ || ನಿಟ್ಟಿಸಿ ಮನದೊಳು ಬೆರಗಂ | ಬಟ್ಟು ವಿಭೀಷಣನೊಳೊಂದ ನವನಿಪತಿಲಕಂ ||

ರಾಮ : (ತೋಡಿ-ಏಕ) ಈತನಾರು ಪೇಳಯ್ಯ ವಿಭೀಷಣಾಂಕ ನೀನು | ಭೂತಳದೊಳಿವನ ಪೋಲ್ಪರನ್ನು ಕಾಣೆ ನಾನು || ಈ ತೆರದ ರಕ್ತಸರು ನಿಮ್ಮ ಬಲದೊಳಿಬರೆಂದು | ಸೀತಾರಮಣ ಕೇಳಲಾಗ ಪೇಳನಾತನಂದು ||

ವಿಭೀಷಣ : (ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ಅಷ್ಟ) ಜೀಯ ಲಾಲಿಸು ವೀರನತಿಕಾಯನೆಂಬಾತ | ನೀತ ಕಾಣೈ | ದೈತ್ಯ | ರಾಯ ರಾವಣನೆರಡನೆಯ ಕುಮಾರಕ | ನೀತ ಕಾಣೈ ||

ವಿಭೀಷಣ : (ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ಅಷ್ಟ) ವಾಯು ಜಾತನನಂದು ಕಟ್ಟಿದಾತನ ತಮ್ಮ | ನೀತ ಕಾಣೈ | ಖೂಳ | ನಾಯಿಯೆಂದೆನ ಬೇಡ ಭಕ್ತರೊಳ್ ವೆಗ್ಗಳ | ನೀತ ಕಾಣೈ ||

ವಿಭೀಷಣ : (ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ಅಷ್ಟ) ಪಾತಕನಾ ಮೇಘನಾದ ಪುಣ್ಯಾತುಮ | ನೀತ ಕಾಣೈ | ಬಲು | ಘಾತಕನವನತಿ ನಿಷ್ಕಪಟಾಂಗನು | ಈತ ಕಾಣೈ ||

ವಿಭೀಷಣ : (ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ-ಅಷ್ಟ) ಆತನ ಸರಿ ಮಿಗಿಲೆನಿಸುವ ರಣದೊಳ್ | ಈತ ಕಾಣೈ | ಹೆಚ್ಚು | ಮಾತೇನು ಮಿಕ್ಕಿನ ಗುಣದೊಳು ವೆಗ್ಗಳ | ನೀತ ಕಾಣೈ ||

ಸುಗ್ರೀವ : (ಮಧ್ಯಮಾವತಿ-ಏಕ)(ಅಷ್ಟ-2) ಕೇಳಿ ವಾನರರೆಲ್ಲ ನೀವೀಗ | ಏಳಿರಣಕೆ ಬಂದವನೊಳತಿ
ಬೇಗ || ಪ || ಇದುವೆ ವೇಳೆಯು ರಾಘವನ ಚಿತ್ತ ಮೆಚ್ಚಿಸು | ವುದಕೆ ಮಿಕ್ಕಿನ ಮಾತಿನಿಂದಾಹುದೇನು ||
ಬೆದರದೆ ಬೆಚ್ಚದೆ ಕಡು ಖೂಳ ದೈತ್ಯರ | ನೊದಗಿ ಕಾಳಗದೊಳೆಡೆಗೆಡಿಸುವದೆಲ್ಲ || ಕೇಳಿ ||

[ಆತನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಎಷ್ಟೆಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸೋಣ ಬನ್ನಿ ಎಂದು ಸುಗ್ರೀವನು ಕಪಿಗಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ತೆರಳುತ್ತಾನೆ , ಎಲ್ಲರೂ ತೆರಳುತ್ತಾರೆ ,
ಕಪಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸುಗ್ರೀವನು ಅತಿಕಾಯನನ್ನು ಇದಿರಿಸುತ್ತಾನೆ , ಇಲ್ಲಿ ಕಪಿಗಳಿಗೆ ಕೂಟ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಬಹುದು]

ಕಪಿಗಳು : (ಪಂಚಾಗತಿ-ಮಟ್ಟೆ) ತರಣಿಸುತನ ನುಡಿಯ ಕೇಳ್ಳು | ಧುರಸಮರ್ಥ ಜಾಂಬವಂತ |
ಸುರಪಜಾತನಣುಗ ನೀಲ | ಶರಭ ಮುಖ್ಯರು || ಕರದೊಳಾಂತು ಕಲ್ಲು ಬೆಟ್ಟ | ಮರಗಳಿಂದ ಸಿಂಹನಾದ |
ವೆರೆಸಿ ಖತಿಯ ತಾಳಿ ಕದನ | ಕಿರದೆ ನಡೆದರು ||

ಅತಿಕಾಯ : (ಪಂಚಾಗತಿ-ಮಟ್ಟೆ) ಕಾಣುವಿರ ಪೌರುಷವನು | ಕೌಣಪರ ಬಲೌಘವಂದು | ಬಾಣಪರಶು
ಚಕ್ರವಸಿ ಕ್ರ | ಪಾಣ ಕುಂತದಿ || ಮಾಣದೆಚ್ಚು ಕೊಚ್ಚಿ ಘಾಯ | ಕಾಣಿಸಲ್ಕೆ ಕಪಿಸಮೂಹ | ಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ
ಬೆರೆಸಿ ಹೊಯ್ದು | ರೇನನೆಂಬೆನು ||

ಕಪಿಗಳು : (ಪಂಚಾಗತಿ-ಮಟ್ಟೆ) ಬಣಗುಕಪಿಗಳೆಯ್ದಲಾಗಿ | ಹೆಣಗಿ ಮುಂದೆ ಬರುವದೈತ್ಯ |
ಗಣವನೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ವಾಲಿ | ಯಣುಗ ಮುಖ್ಯರು || ಸೆಣೆಸು ವಧಟರನ್ನು ತಡೆದ | ರಣಕವೆಮ್ಮೊಳೊಪ್ಪದೀಗ |
ಲೆಣಿಸಬಹುದೆನುತ್ತ ಬಲು ಭಾ | ರಣೆಯ ಸುಭಟರು ||

[ಯುದ್ಧ , ಅತಿಕಾಯನು ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಹೊಡೆದು ಓಡಿಸುತ್ತಾನೆ , ಸುಗ್ರೀವನು ಅತಿಕಾಯನನ್ನು ಇದಿರಿಸುತ್ತಾನೆ]

ಅತಿಕಾಯ : (ಪಂಚಾಗತಿ-ಮಟ್ಟೆ) ಸೀಳಿಬಿಸುಟರಾನೆಗಳನು | ಕಾಲಿನಿಂದಲಶ್ವಗಳ ನಿ | ವಾಳಿಸುತ್ತ
ಸಂಹರಿಸುತ | ಕಾಲುಬಲವನು || ತೊಳುವತಿರಥಂಗಳನ್ನು | ಹೋಳು ಗೆಯ್ದೊಂದು ಕ್ಷಣದಿ | ಪೇಳಲೇನು
ವೈರಿಬಲವ | ಧಾಳಿಗೊಂಡರು ||

ಸುಗ್ರೀವ : (ಪಂಚಾಗತಿ-ಮಟ್ಟೆ) ಏನನೆಂಬೆ ದಾನವೇಂದ್ರ | ಸೂನು ಖತಿಯೊಳಂಗದಾದಿ | ವಾನರರೊಳು
ಸಂಗರಕ್ಕೆ | ತಾನೆ ನಿಂದನು || ಅನುವವರದಾರು ಮಿಗೆ ನ | ವೀನ ಶರಗಳಿಂದಲವರ |
ಮಾನಗುಂದಿಸಿದನು ಹವದೊ | ಳಾ ನಿಶಾಟನು ||

ಅತಿಕಾಯ : (ಪಂಚಾಗತಿ-ಮಟ್ಟೆ) ಅವರ ಗೆಲಿದು ಮುಂದೆ ನೂಕು | ವವರ ಕಂಡು ಮತ್ತೆ ಕಲಿ ಜಾಂ | ಬವ
ಸುಷೇಣ ಶರಭ ಮೈಂದ | ದ್ವಿವಿಧ ಸುಭಟರು || ಕವಿಯಲಾಗ ಕಂಡು ಬಾಣ | ನಿವಹದಿಂದ ಲವರ ಗೆಲಿದು |
ಜವನ ತೆರದಿ ಮುಂದುವರಿದ | ನಿವನು ತವಕದಿ ||

ಸುಗ್ರೀವ : (ಪಂಚಾಗತಿ-ಮಟ್ಟೆ) ಎಕ್ಕತುಳದಿ ಮುಂದೆ ಬರುವ | ರಕ್ಕಸನನು ನೋಡಿ ಕೋಪ | ವುಕ್ಕಿ
ಕಪಿಬಲೌ ಘವಯ್ಯೆ | ಮುಕ್ಕುರಿಕಿಸಿತು || ನಕ್ಕು ಮನದಿ ಕೆಡದಿರೆನುತ | ದಿಕ್ಕುರಿಸುತಲವರ ಶರದೊ |
ಳೊಕ್ಕಲಿಕ್ಕಿ ಶೌರ್ಯದಿಂದ | ಮಿಕ್ಕು ನಡೆದನು ||

[ಯುದ್ಧ , ಸುಗ್ರೀವ ಸೋಲುತ್ತಾನೆ , ಇಬ್ಬರೂ ತೆರಳಿದ ಬಳಿಕ ಮುಂದಿನ ಭಾಮಿನಿಗೆ ಪುನಹ ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಮತ್ತು ವಿಭೀಷಣರ ಪ್ರವೇಶ]

ವಿಭೀಷಣ : (ಭಾಮಿನಿ) ಅರರೆ ಯಮನುಬ್ಬಟೆಯೊ ಮತ್ಯುವಿ | ನುರವಣೆಯೊ ಸಂಹಾರ ಭೈರವ ||
ನುರುಬೆಯೋ ನಾನರಿಯೆನತಿಕಾಯನ ರಣೋತ್ಸಹವೋ || ಧುರದಿ ಕಪಿಗಳನೊರಸಿ ಮುಂದ | ಯ್ತುರುವ
ಸುಭಟನ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ || ವರ ವಿಭೀಷಣನೆಂದ ನಿನಕುಲ ಸಾರ್ವಭೌಮನೊಳು ||

ವಿಭೀಷಣ : (ಪೂರ್ವಿ-ಏಕ) ಇದಕೊ ದೇವ ಬಂದನತಿಕಾಯ ನೋಡ | ಈತ | ನಿದಿರು ನಿಲುವ ವೀರರನ್ನು
ತೋರು ಗಾಢ || ಮೊದಲೆ ಸೋತ ರಂಗದಾದಿ ಸುಭಟರೆಲ್ಲ | ರಣದಿ | ಚದುರನಿವನು ಬಣಗು ಜನಕೆ
ಮಣಿವನಲ್ಲ ||

[ಅತಿಕಾಯನ ಶೌರ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳಿದಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಸಿಟ್ಟಾಗುತ್ತಾನೆ]

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : (ಪೂರ್ವಿ-ಏಕ) (ಅಷ್ಟ-2) ಇನಿತು ಮಾತಾಡುವದ ಲಕ್ಷ್ಮಣಾಂಕನಾಗ | ಕೇಳ್ತು | ಧನುಶರಗಳ
ಕೊಂಡು ರಾಮಗೆರಗಿ ಬೇಗ || ಜನಪ ತನ್ನ ಸಾಹಸವನು ಪರಿಕಿಸೆಂದು | ಸಮರ | ಕನುವಾದನು
ದಶಶಿರನ್ನ ಸುತನೊಳಿಂದು ||

ರಾಮ : (ಕೇದಾರಗೌಳ-ಅಷ್ಟ) ಎಲ್ಲವರಂತಲ್ಲ ಭೂರಿಪರಾಕ್ರಮ | ವುಳ್ಳವನತಿಕಾಯನು || ಬಿಲ್ಲ ಹಿಡಿದು
ಮರ್ಮವರಿತು ಕಾದೆಂದು ಭೂ | ವಲ್ಲಭನರುಹಿದನು ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : (ಪೂರ್ವಿ-ಏಕ) (ಅಷ್ಟ-2) ಅಣ್ಣ ನೀವೇಕಿನಿತೆಂಬಿರಿ ರಣದೊಳು | ಗಣ್ಯವೆ ತನಗಾತನು ||
ಮಣ್ಣಕೂಡಿಸುತ ಶಾಕಿನಿಯಿರಿಗೌತಣ | ವುಣ್ಣಲು ಬಡಿಸುವೆನು ||

[ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ರಣವೀಳ್ಯವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹುತ್ತಾನೆ , ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಅತಿಕಾಯನನ್ನು ಇದಿರಿಸುತ್ತಾನೆ]

ಅತಿಕಾಯ : (ಕಂದ) ಬರುವ ಸುಮಿತ್ರೆಯ ಸುತನಂ | ಹರಿವಂಶಜನೆಂಬ ಬಗೆಯನರಿತತಿಕಾಯಂ ||
ಭರದಿಂ ತನ್ನಯ ರಥವಂ | ಹರಿಸುತಲಾಕ್ಷ್ಮಣದಿ ಬಳಿಕ ವೀರನೊಳೆಂದಂ ||

ಅತಿಕಾಯ : (ತ್ರಿವುಡೆ-1) ಭಳಿರೆ ಬಲು ಭಟನೆಂಬುದರಿತನು | ತಳುವದೆನ್ನೊಳು ಪೇಳು ರಘುಕುಲ ||
ತಿಲಕನೋ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊ ನೀನಾ | ರಲಸದೀಗ ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : (ತ್ರಿವುಡೆ-1) ಎನಲು ಲಕ್ಷ್ಮಣನೆಂದ ನಿನ್ನಯ | ಮನಸಿನೊಳಗೇನೆಂದು ತೋರಿದು ||
ದನಿತುಬಗೆಯಲು ಬಹುದು ನೀ ಕೇ | ಳೆನುತಲವಗೆ ||

ಅತಿಕಾಯ : (ತ್ರಿವುಡೆ-2) ರಣಕೆ ಯಾವನು ಆದರೇನದ | ರಣಕೆ ನಮಗಿಲ್ಲೆಲವೊ ಸಮರಾಂ ||
ಗಣದೊಳಾತ್ಮನಿವೇದಕರು ನಾವ್ | ಚೆನುಮಯಂಗೆ ||

ಅತಿಕಾಯ : (ತ್ರಿವುಡೆ-2) ತೋರುವೆನು ಸುರನಿಕರ ನೋಡಲು | ಭೂರಿ ರಣ ಕೌಶಲಗಳನು ನೀ ||
ವೀರನಾದಡೆ ನಿಲ್ಲೆನುತ ಖಳ | ನಾರುಭಟಿಸೆ ||

[ಯುಧ್ಧ , ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯುಧ್ಧ ನಿಲ್ಲಿಸಿ]

ಅತಿಕಾಯ : (ಭಾಮಿನಿ) ಇಂತು ಬಹುವಿಧ ಶಸ್ತ್ರಚಯವಾ | ನಂತನಂಶಜನಿರದೆ ಖಂಡಿಸ ||
ಲಂತರಂಗದೊಳೆಂದ ಗಹಗಹಿಸುತ್ತಲತಿಕಾಯ || ಎಂತು ನಮ್ಮಸ್ತ್ರಗಳು ಹರಿದಸು |
ರಾಂತಕಾತ್ಮನೊಳಕಟ ಬರಿದೇ || ಭ್ರಾಂತ ತಾನೆಂದರಿತು ಮತ್ತಿಂತೆಂದನವನೊಡನೆ ||

ಅತಿಕಾಯ : (ಭಾಮಿನಿ) ನೀವು ಜಗದದಿದೈವವೆಂಬುದ | ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು ನಮ್ಮ ಕುಲದ ಸ್ವ || ಭಾವವನು
ನಾವ್ ಬಿಡಲು ಬಹುದೇ ಪೂರ್ವಪದ್ಧತಿಯ || ನಾವು ಮಾಡುವ ಸಮರಮುಖ ಸಂ | ಭಾವನೋಚಿತ ಸರಳ
ಭಕ್ತಿಯ || ನೀವು ಕೈಗೊಳಬೇಕೆನುತ ತೆಗೆದೆಚ್ಚನತಿಕಾಯ ||

ಅತಿಕಾಯ : (ಭೈರವಿ-ಏಕ) ಇದೆಯಾವಾಹನ ನೋಡು | ಮ | ತ್ರಿದೆಯಾಸನ ದಯೆಮಾಡು || ಇದೆ
ಪಾದ್ಯಾಘ್ಯಾದಿಗಳು | ಕೊ | ಳ್ಳಿದೆ ನಿನಗುಪಚಾರಗಳು ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : (ಭೈರವಿ-ಏಕ) ನಿಚ್ಚಟ ಭಕ್ತಿಯೊಳವನು | ತೆಗೆ | ದೆಚ್ಚ ಶರವ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು || ಕೊಚ್ಚದೆ
ಮೈಯಲಿಧರಿಸಿ | ಮನ | ಮೆಚ್ಚಿ ನುಡಿದನಂತರಿಸಿ ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : (ಭೈರವಿ-ಏಕ) ಅಸಮ ಭಕುತ ನೀನಹುದೈ | ರಣ | ಕುಶಲಯುಕುತಿ ನಿನಗಹುದೈ ||
ಅಸುರಾರಿಯ ಪದದಾಣೆ | ರಾ | ಕ್ಷಸರೊಳು ನಿನಗೆಣೆಗಾಣೆ ||

[ಯುದ್ಧ , ಒಮ್ಮೆ ಮೂರ್ಛಾಹೋದ ಅತಿಕಾಯ ಪುನಹ ಏಳುತ್ತಾ]

ಅತಿಕಾಯ : (ಕಂದ) ಬಳಿಕಂ ಮೈಮುರಿದದ್ದಾ | ಖಳಕುಲ ಚಂದಿರನ ಕುವರ ದಡಚಿತ್ತದೊಳಂ ||
ಜಲರುಹನಾಭನ ಪದಯುಗ | ನಳಿನವ ನೆನೆವುತ್ತಲೊಯ್ಯನೆಂದನು ತನ್ನೊಳ್ ||

ಅತಿಕಾಯ : (ಜಂಪೆ-1,2) ನರರಿಗೀ ಬಲುಹೆಲ್ಲಿಯದು ವಿಪಿನ ಚರರಿಗೀ | ಪರಿಯ ಕಡುಹೆಲ್ಲಿ ಬಂದವುದು ||
ಹರಿಯ ಮಾಯಾವಿಲಾಸವಿದಲ್ಲದೊಂದಿಲ್ಲ | ಮರೆಯ ಮಾತೇನು ದಿಟವೈಸೆ ||

ಅತಿಕಾಯ : (ಜಂಪೆ-1,2) ಆಯಿತಕಟಾ ತಂದೆಯಾಯುಷಕೆ ಕಡೆಯಿನ್ನು | ಬಾಯಾರಲೇಕೆ ನಾವಿದಕೆ ||
ಕಾಯವಿದ್ದಾಗ ನಾರಾಯಣನ ಪಾದವನು | ಪ್ರೀಯದಿಂ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕೆಂದ ||

ಅತಿಕಾಯ : (ತ್ರಿವುಡೆ-1) ತಡೆವುದೇತಕೊ ವೀರ ಬೇಗದಿ | ತೊಡು ಮಹಾ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ತ್ರವನು ಜಗ ||
ದೊಡೆಯ ರಾಮನ ಪದವ ಕೂಡುವೆ | ದೃಢದೊಳೀಗ ||

ಅತಿಕಾಯ : (ತ್ರಿವುಡೆ-2) ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿರಿದಾ ದಶಾಸ್ಯನ | ನಂದನನು ತೆಗೆದೆಚ್ಚನಮರರ || ವೃಂದ
ಕಂಪಿಸಲಾ ಸುಮಿತ್ರೆಯ | ಕಂದಗಂದು ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : (ತ್ರಿವುಡೆ-2) ಎಚ್ಚ ಶರವನು ಕೊಚ್ಚಿ ಸುರತತಿ | ಮೆಚ್ಚಲಾ ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ತೆಗೆದನು || ನಿಶ್ಚಟದಿ
ಚತುರಾಸ್ಯ ಬಾಣವ | ಚಚ್ಚರದೊಳು ||

ಲಕ್ಷ್ಮಣ : (ತ್ರಿವುಡೆ-2) ಮನದಿ ರಾಮನ ನೆನೆದು ಭಾರಿಯ | ಧನುವಿಗಾ ಬಾಣವನು ಹವಣಿಸಿ || ತೊನೆದು
ಕಿವಿವರೆಗಳೆದು ಬಿಟ್ಟನು | ಕನಲುತಂದು ||

[ಯುದ್ಧ , ಅತಿಕಾಯ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ]

* * * * *